

12. ДРУГИ НАЦРТИ

Требало би да сте упознати са стандардним експерименталним и корелацијским нацртом. Али, наићи ћете и на неке посебне врсте истраживања које су ређа или се користе само у одређеним областима.

Кренимо од **студије случаја**. Термин студија случаја односи се на студије које се фокусирају на једну особу или једну групу. Већ сте упознати са студијама случајева, бар онима које су квантитативно оријентисане и имају експериментални или корелациони дизајн.

Називају се истраживањем с једним предметом, временском серијом или $N = 1$. Термин студија случаја чешће је повезан са **квалитативним истраживањима које су углавном усмерене на стварање хипотеза уместо да их тестирају**.

Сада се овде нећу бавити чисто квалитативним студијама случаја, јер се овај курс фокусира на хипотетичко-дедуктивни приступ науци. Али, постоји врста квалитативне студије случаја која овом приступу у потпуности савршено одговара. То је **негативна анализа случаја**.

Негативна анализа случаја значи да истраживач активно тражи случај који пружа контрадикторне доказе, доказе против неке хипотезе. Сада подржавање једне хипотезе захтева много конзистентних потврђујућих доказа и увек је то привремено. Али теоретски вам је потребан само један добар контра пример да бисте одбацили хипотезу.

Сада, наравно, социјалне и психолошке хипотезе обично одређују односе који се односе генерално или у просеку, или на групе, а не на појединце. Тако да повремено негативни случајеви обично не доводе до одбацивања. Али ако је хипотеза формулисана у „или све или ништа“ терминима, негативна анализа случаја може бити веома корисна.

Следећа врста су **евалуацијска истраживања** која имају за циљ да истраже ефикасност политике или програма спроведеног за решавање одређеног проблема. Ова врста истраживања може бити сумативна, усредсређена на исход програма, процена да ли је ефикасна или може бити формативна, усредсређивање на процес, процена на који начин програм функционише.

Евалуацијско истраживање је облик примењеног истраживања, јер истражује програм спроведен „у стварном свету“ и није нужно, али јесте обично неекспериментално, јер је често етичко или практично коришћење контролне групе немогуће.

С друге стране, **интервентна истраживања** су обично експериментална. Она су усмерена на испитивање ефикасности методе усмерене на лечење проблема појединачца, углавном у клиничким условима. Размислите о студијама когнитивне бихевиоралне терапије за депресију или о лечењу за децу са дислексијом. Насупрот томе, евалуацијско истраживање фокусира се на програме ширег обима, који су усмерени на веће друштвене или образовне проблеме. Истраживање евалуације је уобичајено у социологији, комуникацијама и политичким наукама; интервенционе студије су више домен развојних и клиничких психолога.

Валидацијско истраживање је још једна врло специфична врста истраживања. Ово истраживање има за циљ да процени квалитет мерног инструмента. Инструменти су обично анкете, упитници или тестови намењени мерењу става, особине или способности. Инструменти се обично састоје од неколико питања која би требало да се дотакну истог својства од интереса. Статистичка анализа користи се да би се видело да ли одговори на та питања показују високу унутрашњу конзистентност (доследност у одговорима). Студије валидације важне су у области психометрије и социометрије.